

SELETUSKIRI

keskkonnaministri käskkirja „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine meetme tegevuste 8.1.1 „Kaitstavate elupaikade taastamine”, 8.1.2 „Poollooduslike koosluste hooldamiseks vajaminevad investeeringud” ja 8.1.6 „Kaitstavate maastikeväärtuste taastamine“ elluviimiseks ja meetme tegevuste 2014–2021 tegevuskava ja eelarve kinnitamine““ juurde

1. Sissejuhatus

Käskkirja kehtestatakse perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *struktuuritoetuse seadus*) § 16 lõike 1 alusel. Käesoleva käskkirjaga reguleeritakse toetuse andmist meetme „Kaitsealuste liikide ja elupaikade säilitamine ning taastamine“ tegevuste 8.1.1 „Kaitstavate elupaikade taastamine”, 8.1.2 „Poollooduslike koosluste hooldamiseks vajaminevad investeeringud” ja 8.1.6 „Kaitstavate maastikeväärtuste taastamine” elluviimiseks Riigimetsa Majandamise Keskuse (edaspidi RMK) looduskaitse osakonna poolt.

Käskkirja ja selle seletuskirja koostasid Keskkonnaministeeriumi looduskaitse osakonna nõunik Kadri Möller (e-post: kadri.moller@envir.ee, tel: 626 2876), välisfinantseerimise osakonna rakenduskava büroo juhataja Külli Tammur (e-post: kulli.tammur@envir.ee, tel: 626 2955) ja välisfinantseerimise osakonna rakenduskava büroo jurist Rene Lauk (e-post: rene.lauk@envir.ee, tel: 626 2965).

2. Käskkirja sisu ja võrdlev analüüs

Käskkirja koosneb kolmest punktist

2.1 Käskkirja punktiga 1 kehtestatakse toetuse andmise tingimused ja kord (lisa 1).

Käskkirja lisa punktiga 1 sätestatakse reguleeritav valdkond, mille raames toetust antakse. Toetust antakse meetme „Kaitsealuste liikide ja elupaikade säilitamine ning taastamine“ tegevustele 8.1.1 kaitstavate elupaikade taastamine, 8.1.2 poollooduslike koosluste hooldamiseks vajaminevate investeeringute tegemine ja 8.1.6 kaitstavate maastikeväärtuste taastamine.

Toetust antakse toetuse andmise tingimusi reguleeriva rakendusasutuse juhi käskkirja alusel vastavalt perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse § 16 lõikele 1, mis kohustab valima rakendusskeemiks toetuse andmise rakendusasutuse juhi käskkirja alusel, kui tegevuste elluviijaks on rakendusasutuseks olev ministeerium.

Käskkirja lisa punktiga 2 sätestatakse toetuse andmise eesmärk. Toetuse andmise eesmärk on parandada kaitstavate liikide ja elupaikade seisundit ning selle seadmisel ning sõnastamisel on järgitud rakenduskavas kokkulepitud eesmärgist ning selle kujunemise loogikast (<http://www.struktuurifondid.ee/public/Rakenduskava.pdf> lk 134 jj). Euroopa nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest (edaspidi loodusdirektiiv) eesmärk on üle-euroopaliselt ohustatud liikide ja elupaikade soodsa seisundi saavutamine. Aastal 2013 Euroopa Komisjonile esitatud aruande järgi on Eestis

Euroopa Liidu ohustatud elupaigatüüpe 60 ja 99 liiki, millest soodsas seisundis on vaid 52% elupaigatüüpidest ja 54% liikidest. Euroopa Liidu elurikkuse strateegia esimene eesmärk on seotud liikide ja elupaikade seisundi parandamisega ja sätestatud on, et aastaks 2020 peavad seisundi hinnangud paranema 100% elupaigatüüpidel ja 50% liikidel. Euroopa Liidu elurikkuse strateegia teine eesmärk on seotud rohetaristu arendamise ja 15% kahjustatud ökosüsteemide taastamisega. Riigisiselt on looduskaitse arengusuunad kinnitatud Vabariigi Valitsuse 26.07.2012. a korraldusega nr 332 Looduskaitse arengukava (edaspidi LAK) aastani 2020, mille teine põhieesmärk on tagada liikide ja elupaikade soodne seisund ning maastike mitmekesisus, nii et elupaigad toimivad ühtse ökoloogilise võrgustikuna. Toetuse andmise eesmärk on panustada nii loodusdirektiivi, Euroopa Liidu elurikkuse strateegia esimese ja teise eesmärgi kui ka LAK-i teise põhieesmärgi täitmisesse.

Üldiste valikukriteeriumite analüüs

Analüüs on tehtud üldiste valikukriteeriumide lõikes.

Projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele

Kriteeriumi täitmiseks on meetmes toetatavad tegevused sätestatud selliselt, et need panustavad otseselt meetme eesmärkide täitmisel ehk kui projekt on toetatava tegevuse elluviimiseks, panustab ta juba meetme eesmärgi täitmisel. Abikõlblikud kulud on esmajärgus piiratud nõudega, et juhul kui projekti raames tehakse kulusid, mis ei ole meetme eesmärgi saavutamiseks vajalikud, ei loeta neid kulusid abikõlblikuks. Projekti tulemuste kestlikkuse tagamise eest vastutab RMK. Projekti panustab otseselt meetme tulemusnäitajasse.

Projekti põhjendatus

Projekti põhjendatust kirjeldatakse eelnõu seletuskirja osas, kus kirjeldatakse toetuse andmise eesmärki. Riigi looduskaitse poliitika elluviimise eest vastutab Keskkonnaministeerium. Nii EL kui ka riigisiseste looduskaitse eesmärkide täitmiseks kasutatakse EL ühtekuuluvusfondi vahendeid peamiselt toetuse andmine rakendusasutuse tegevustele ehk programmi kaudu. Seda põhjusel, et looduskaitsepoliitika elluviimine on riigi ülesanne. Kõik projekti valitud tegevused aitavad kaasa Looduskaitse arengukavas, vastavates tegevuskavades ja kaitsekorralduskavades sätestatu elluviimisele. Lisaks toetuse andmine rakendusasutuse tegevustele raames elluviidavatele tegevustele rakendatakse avatud taotlusvooru, mille eesmärk on kaasata looduskaitse poliitika elluviimisesse looduskaitsega tegelevaid valitsusväliseid organisatsioone ja mittetulundusühinguid, kohalike omavalitsusi ja teadusasutusi. Avatud vooru raames on võimalik ellu viia projekte maadel, mis kuuluvad taotlejale või mille osas on tal kasutusõigus.

Projekti kuluefektiivsus

Projekti koostamisel on tõendatud projekti kulude vajalikkust ja mõistlikkust ning seda on analüüsitud projekti tegevuste lülitamisel eelarvesse. Viimase nõude täitmist hinnatakse täiendavalt kulude abikõlblikkuse hindamisel. Projekti järgselt tagatakse toetuse abil rajatud/soetatud vara sihtotstarbelise kasutamine, säilimine ja uuendamine vara omanike poolt.

Tegevuste maksumuse hindamisel on arvestatud seniste analoogiliste projektide maksumusega. Pool-looduslike koosluste hooldamiseks vajaminevate investeeringute kavandatud tegevuste raames rajatud või rekonstrueeritud objekti maksumus erineb oluliselt avatud voorus kavandatud objekti maksumusega. Siin rajatakse või rekonstrueeritakse teid, truppe ja sildu, mis on vajalikud hooldustehnika pääsemiseks pool-looduslikule kooslusele. Avatud vooru raames soetatakse kariloomi ja hoolduseks vajaminevat eritehnikat. Mõlemad tegevused on vajalikud Looduskaitse arengukavas ja Pool-looduslike koosluste tegevuskavas

seatud eesmärkide täitmiseks. Kuid samas ei saagi rajatava või rekonstrueeritava tee maksumus olla samasugune ühe karilooma maksumusega. Mõlemad lähevad arvesse ühe objektina. Sama kehtib ka elupaikade taastamise kohta. Erinevate elupaikade taastamine on erineva maksumusega.

Elluviija suutlikkus projekti ellu viia

Elluvijaks volitatakse RMK looduskaitse osakond, kelle tegevusala RMK põhimääruse järgi on praktiliste looduskaitsetööde korraldamine riigimaal. Projekti sisulist poolt juhib RMK looduskaitseosakonna projektijuht. Ehitustööd tellivad ja korraldavad koostöös RMK looduskaitsetalitus ja metsaparandustalitus. Hangete korraldamisega tegeleb RMK hangete osakond. Projektiga lisanduvate ülesannete efektiivseks elluviimiseks palgatakse projektijuht või korraldatakse ja jagatakse olemasolevate spetsialistide töö ümber selliselt, et osaliselt hakatakse põhitöö kõrvalt panustama ka projekti juhtimisse.

Projekti mõju läbivatele teemadele

Vastav analüüs sisaldub seletuskirjas eraldiseisvalt ning kajastab meetme mõju läbivatele teemadele teemade puhul, millega on eelnevalt kaardistatud puutumus.

Käskkirja lisa punktiga 3 sätestatakse toetatavad tegevused. Siia kuuluvad kaitsekorralduskavade ja tegevuskavade alusel kaitstavate elupaikade ja kaitstavate liikide elupaikade taastamine, pool-looduslike koosluste hooldamiseks vajaminevad investeeringud ja kaitstavate maastikeväärtuste taastamine.

Vastavalt LAK-le toimub elupaikade ja sealsete liikide soodsa seisundi ja maastike mitmekesisuse saavutamine kahel viisil – kaitstakse seisundit või protsessi. Lihtsustatult öeldes - protsessi kaitseks tuleb läbi viia taastamistöö ja siis lasta loodusel ise toimetada (sood, metsad, nõmmed, jõed), seisundi kaitseks peab taastamisele järgnema hooldamine, et hoida taastatud elupaika soovitud seisundis (pool-looduslikud kooslused).

Vanimad eluslooduskooslused meie kliimavöötmes on kõrgsood ehk rabad. Sood (madal- ja siirdesood ning rabad) on lisaks elurikkuse säilitamisele olulised maakera süsinikuringe reguleerijatena ja puhta vee säilitajatena. Turvast moodustavad sood on kõige olulisemaks süsinikku siduvaks ökosüsteemiks maismaal. Kattes vaid 3-5% maakera maismaapindalast, seovad nad kuni 40% pinnases olevast süsinikust, olles seega üliolulised kasvuhoonegaasi CO₂ sidujad ja kliimamuutuse puhverdajad. Kuigi varem kuivendamata soode ulatuslikku kuivendamist täna ei toimu, mõjutavad ka olemasolevad piirdekraavid ja servakoosluste kuivendamine soodelupaikade (mh kaitstavate soode) seisundit negatiivselt. Sood kaitse seisneb nende loodusliku veerežiimi tagamises ning rikutud soode looduslikkuse taastamises. Eelistatult on vaja taastada madal- ja siirdesoid ning rabade servamäresid. Aastaks 2020 peab olema taastatud 10 000 ha madal- ja siirdesoodelupaiku ning rabade servaalasid (servamäred, siirdesood- ja rabametsad, rikutud, kuid taastumisevõimelised rabad) kaitstavatel aladel. LAK-s on ka sätestatud, et halvas või ebapiisavas seisundis olevate liikide elutingimuste parandamine läbi elupaikade taastamise ja hoidmise on esmane prioriteet.

Pool-looduslike elupaikade (nt loopealsed, puisniidud) säilimine tagatakse nende hooldamisega, looduslike elupaikade (sood, metsad, nõmmed, liivikud) kaitse aga nende puutumatus tagamisega. Seetõttu peab pool-looduslike koosluste taastamisele ehk endisele lähedasse seisundisse viimisele järgnema nende hooldamine.

Pool-looduslike koosluste säilimiseks on vajalik nende iga-aastane hooldus niitmise või karjatamise teel. Kui hooldustoetust makstakse Maaelu arengukava raames, siis nende taastamist ja hooldamiseks vajaliku taristu rekonstrueerimist ja rajamist toetatakse nimetatud projekti raames. Tänapäevaste pool-looduslike koosluste pindala ei taga neile omaste

liikide püsijäämist. Seetõttu näebki LAK ette suurendada hooldatavate pool-looduslike koosluste pindala aastaks 2020 täna hooldatavalt 25 000 hektarilt 45 000 hektarini. Selle eesmärgi saavutamiseks on keskkonnaministri 13.09.2013 käskkirjaga nr 897 kinnitatud „Pool-looduslike koosluste tegevuskava aastateks 2014–2020“. Hoolduse tagamiseks ja hooldatava ala pindala suurendamiseks on vajalik tagada hooldustehnika juurdepääs hooldatavatele aladele. Hooldustehnika alla kuuluvad nii ala niitmiseks vajaminev tehnika kui ka heinapallide väljaveoks vajaminev tehnika. Seetõttu toetatakse projekti raames hooldamiseks vajaliku taristu (sillad, truubid, teed) rekonstrueerimist ja rajamist.

LAK-i alusel „loodusliku mitmekesisuse elupaigatüüpide tasand on maastik. Tänapäevased maastikud on kujunenud looduse ja inimese ajalooliselt muutlikus koosmõjus, sõltudes seega tunduvalt suurel määral sotsiaal-majanduslikest muutustest. Maastikul kui elukeskkonnal on nii ökoloogiline, majanduslik kui ka kultuurilooline (sh teaduslik) väärtus, maastikukaitse on valdkondadevaheline tegevus. Eestis leidub rohkelt mitmekesisest ja rikkumata maastikku, mis pakub eluruumi lisaks inimesele veel paljudele liikidele. Üldiseks probleemiks on maastike mitmekesisuse vähenemine. Eesmärgiks on Eestile omaste maastike väärtustamine, säilitamine ja nende ilme parandamine. Loodus- ja kultuurimaastike mitmekesisuse säilitamine ja suurendamine ning toimivus traditsioonilise asustuse ja maakasutuse kaudu tagab maapiirkondade kultuuripärandi säilimise ning loob eeldused maastikulise ja bioloogilise mitmekesisuse säilimiseks. Kaitstavatel loodusobjektidel, eelkõige rahvusparkides ja maastikukaitsealadel, asuvad Eesti esinduslikuimad maastikud. Sellistel aladel on maastike kaitse eraldi kaitse-eesmärgina sõnastatud.“

LAK-s on märgitud, et pargid on „omalaadseks värvaks inimese ja looduse vahel. Pargid on tänu oma maastikulisele mitmekesisusele (avatud ja suletud alad, suurte vanade puude ja veekogude olemasolu jmt) elupaigaks paljudele erinevatele taime- ja loomaliikidele.“ Projekti raames on toetatav kaitstavate parkide restaureerimine ja rekonstrueerimine. Restaureerimiseks peetakse üldjuhul tegevust, mis on suunatud pigem olemasoleva olukorra parandamisele kui millegi täiesti uue rajamisele ning püüab säilitada pargi kõigi olulisemate arenguetappide jäljed. Siia alla kuuluvad näiteks pargi algse ilmaga sobimatute elementide likvideerimine nagu võsapuhatust, ebasobivate rajatiste ja istutuste eemaldamine aga ka puuduvate elementide nagu põõsarinde või teedevõrgu taastamine ning aja jooksul välja langenud puude asendamine. Rekonstrueerimise all aga peetakse silmas tegevust, mille puhul ajalooline olukord taastatakse täiesti uuel kujul, tehes valiku mingi konkreetse arenguetapi kasuks.

a) Kaitstavate elupaikade taastamine.

Selle raames teostatakse järgmised tegevused:

- Soomaa rahvuspargi soode taastamine, mille raames taastatakse vähemalt 1275 ha sooelupaiku Soomaa rahvuspargis asuvates Kuresoos, Riisa rabas, Kikepera rabas, Öördi rabas ja Valgerabas. Tegevuse raames projekteeritakse ja viiakse ellu järgmised veerežiimi taastamiseks vajaminevad tegevused: kraavide likvideerimine, kraavide sulgemiseks vajalikud trassiraied, paisude rajamine. Tegevus toimub vastavalt Soomaa rahvuspargi kaitsekorralduskavale 2011–2020.
- Endla looduskaitseala soode taastamine, mille raames taastatakse vähemalt 660 ha sooelupaiku Endla looduskaitsealal asuvates Linnusaare rabas ja Kaasikjärve rabas. Tegevuse raames projekteeritakse ja viiakse ellu järgmised veerežiimi taastamiseks vajaminevad tegevused: kraavide likvideerimine, kraavide sulgemiseks vajalikud trassiraied, paisude rajamine. Tegevus toimub vastavalt Endla looduskaitseala kaitsekorralduskavale 2014–2023.
- Soomaa rahvuspargis ja Kikepera hoiualal Vanaveski ja Räksi metsise elupaikades veerežiimi taastamine, mille raames taastatakse vähemalt 206 hektaril

eksperimentaalselt veerežiim Soomaa rahvuspargis ja Kikepera hoiualal asuvates Vanaveski ja Räksi metsise elupaikades. Tegevuse raames projekteeritakse ja taastatakse metsise elupaikades veerežiim kraavide likvideerimise ja paisude rajamise teel. Tegevus toimub vastavalt metsise kaitse tegevuskavale.

- Pool-looduslike koosluste taastamine, mille raames taastatakse kaitsealadel ja hoiualadel vähemalt 3300 ha pool-looduslike kooslusi, mis on riigimaadel hooldajatele välja renditud. Tegevuse raames teostatakse RMK poolt välja renditud pool-looduslikel kooslustel erinevaid ühekordseid taastamistegevusi (raie, freesimine, purustamine), mille järel on võimalik alustada pool-loodusliku koosluse hooldamisega. Tegevus toimub vastavalt pool-looduslike koosluste tegevuskavale.
- b) Pool-looduslike koosluste hooldamiseks vajaminevad investeeringud. Selle raames teostatakse järgmised tegevused:
 - Alam-Pedja looduskaitseala ja Keeri-Karijärve looduskaitseala infrastruktuuri rajamine, mille raames luuakse Alam-Pedja looduskaitsealal ja Keeri-Karijärve looduskaitsealal ligipääsud 2291 hektari pool-looduslike koosluste hooldamiseks. Selleks projekteeritakse ja rajatakse või rekonstrueeritakse Alam-Pedja looduskaitsealal järgmine infrastruktuur: Reku tee, Verevi luha tee, Liiva tee, Saareküla tee, Poriküla tee ja truubid, Taresaare tee ja truubid, Londoni tee, Laashoone ülepääsud, Kirna tee ja ülepääsud, Altnurga truup, Mägramäe tee pikendus ja truubid, Tallinn-Tartu vanalt maanteelt mahasõit ja Linnu tee koos silla ja truupidega. Keeri-Karijärve looduskaitsealal projekteeritakse ja rajatakse või rekonstrueeritakse Põllu tee, Mikumäe tee, Külaaseme-Luha tee rekonstrueerimine. Kokku rajatakse või rekonstrueeritakse 73 objekti: 15 teed, üks sild ja 57 eraldiseisvat truupi.
 - Mullutu-Loode loodusala infrastruktuuri rajamine, mille raames rajatakse Mullutu-Loode loodusala ligipääsud 2450 hektari pool-looduslike koosluste hooldamiseks. Selleks projekteeritakse ja rajatakse või rekonstrueeritakse Loode tammiku teed, Kaalupi tee, Mullutu-Ranna tee, Pühajõe tee ja läbipääs, Kogula peakraavi truup, Vennati tee, Mullutu-Saueaugu tee, Parila tee. Kokku rajatakse või rekonstrueeritakse üheksa objekti: seitse teed ja kaks eraldiseisvat truupi.
 - Struuga maastikukaitsealal Karoli luhale ligipääsu rajamine, mille raames rajatakse Struuga maastikukaitsealal ligipääs 204 hektari poollooduslike koosluste hooldamiseks. Selleks projekteeritakse ja rajatakse või rekonstrueeritakse tee ja sild – kokku kaks objekti.
 - Silma looduskaitsealal Võnnussaare tee rekonstrueerimine, mille raames rajatakse Silma looduskaitsealal ligipääs 535 hektari poollooduslike koosluste hooldamiseks. Selleks projekteeritakse ja rekonstrueeritakse Võnnussaare tee ja ülepääs – kokku kaks objekti.
- c) Kaitstavate maastikeväärtuste taastamine. Selle raames teostatakse järgmised tegevused:
 - Oru pargi, Alatskivi pargi allée ja Luunja pargi allée rekonstrueerimine, mille raames rekonstrueeritakse Oru pargi allée ja puistud ning Luunja ja Alatskivi pargi allée. Tegevuse raames teostatakse Oru pargi puistus pargi uuendamiseks ja ohutuse tagamiseks vajalik sanitaarraie. Teostatakse puude ohutuse ja alleede uuendamise eelduseks olev alleepuude lõikus ning vajadusel väljaraie.
 - Lahemaa rahvuspargis Muike, Oruveski ja Ojaäärse II paisjärvede seisundi taastamine, mille raames rekonstrueeritakse Lahemaa rahvuspargis kolme

maastikuliselt väärtusliku paisjärve veetaseme regulaatorid. Projekti tegevused viiakse ellu hanke korras. Tegevused viiakse ellu riigimaal, mille haldaja on RMK. Üksikutel juhtudel võib riigimaade sisse jääda eramaa kinnistu (näiteks rekonstrueeritava teel). Sellisel juhul sõlmib RMK eramaa omanikuga notariaalse lepingu tee kasutamiseks. Projekti sisulist poolt juhib RMK looduskaitseosakonna projektijuht. Ehitustööd tellivad ja korraldavad koostöös RMK looduskaitsetalitus ja metsaparandustalitus. Hangete korraldamisega tegeleb RMK hangete osakond.

Tegevuste eeldatav mõju läbivatele teemadele

Võrdsed võimalused

Kuna meetme tulemusena loodavale või rekonstrueeritavale infrastruktuurile on vaba ja avalik juurdepääs, arvestatakse sotsiaalsete rühmade vajadustega ning välditakse soolisi, vanuselisi ja rahvuslikke stereotüüpe. Meede panustab elukeskkonna parandamisse läbi kaitstavate liikide ja elupaikade säilitamise ja taastamise ning seeläbi mõjutab kaudselt ka naiste ja meeste elukvaliteeti ning elu pikkust, samuti eeldatavalt tervena elatud eluaastate osakaalu.

Regionaalareng

Meede edendab piirkondade arengueelduste maksimaalset ärakasutamist taastades või säilitades piirkondades kaitstavaid elupaikasid, rekonstrueerides ja rajades poollooduslike koosluste hooldamiseks vajalikku taristut ning taastades maastikeväärtusi. Investeeringute elluviimisel arvestatakse piirkondlike kaitsekorralduskavadega ja tegevuskavadega. Samuti aitavad tegevused kaasa muuhulgas ökoturismi arengule ja töökohtade tagamisele maapiirkondades, edendades piirkondade kestlikku ja ühtlasemat arengut. Tegevused toimuvad üle-Eestiliselt asuvatel kaitstavatel loodusobjektidel. Kuna tegevused toimuvad kinnitatud kavade alusel, mille regionaalne paiknemine sõltub elupaiga asukohast, siis ei ole võimalik arvestada regionaalset mõõdet toetuste suunamisel või jaotamisel näiteks maakondade lõikes.

Riigivalitsemine

Meede panustab eesmärgi tagada kvaliteetsed ja hästi ette valmistatud eelnõud. Toetuse andmise tingimuste väljatöötamisel on tuginetud valdkondlikele analüüsidele investeeringuvajadustest, õigusaktidest tulenevatele prioriteetidele. Meetme väljatöötamisse on kaasatud valdkondlikud eksperdid ning erinevaid huvigruppe esindavad katusorganisatsioonid ning partnerid valitsusasutustest. Laiapõhjaline kaasamine tagab huvigruppide seisukohti arvestava ning läbimõeldud eelnõu väljatöötamise.

Käskkirja lisa punktiga 4 sätestatakse toetatavate tegevuste elluviimisega saavutatav tulemus ning selle saavutamist kirjeldavad tulemus- ja väljundinäitajad. Projekti näitajad on seostatud tegevustega tabeli formaadis põhimõttel, et iga päises toodud tegevusele järgnevad just selle tegevusega seotuvad näitajad, mida on võimalik mõõta kõikide toetatavate projektide juures, mis eeldab mõnevõrra üldisemat sõnastust. Projekti tulemusena taastatakse kaitstavaid elupaiku kokku 5441 hektaril, rekonstrueeritakse kolm parki, taastatakse kolm maastikuelementi, rajatakse ja rekonstrueeritakse 73 objekti võimaldamaks niidutehnikaga ligipääsu 5480 hektari poollooduslike koosluste hooldamiseks. Rajatud ja rekonstrueeritud objektide korral loetakse üheks objektiks omavahel seotud taristu. Kui truubid paigaldatakse tee-ehituse käigus tee alla või juurde või sild või ülepääs moodustavad ühe terviku teega, siis moodustavad need ühe tervikliku objekti. Kui aga rajatakse eraldi sild, ülepääs või truup, siis need loetakse eraldi objektideks. Käskkirjaga reguleeritava projekti tulemused aitavad kaasa kaitstavate liikide ja elupaikade seisundi parandamisele. Kaitstavate liikide ja elupaikade seisundit hinnatakse vastavalt loodusdirektiivile järgmiselt. Seisund võib olla soodne või

ebasoodne. Ebasoodne seisund jaguneb omakorda ebapiisavaks ja halvaks. Ebapiisav ja halb seisund jagunevad omakorda halvenevaks, stabiilseks ja paranevaks. Kokkuvõttes on seisundi hindamise skaala liikudes paremuse suunas järgmine: halb ja halvenev; halb; halb ja paranev; ebapiisav ja halvenev; ebapiisav; ebapiisav ja paranev; soodne. Seisund võib olla ka teadmata. Seisundit hinnatakse üle-eestiliselt elupaikade levilale, pindalale, struktuurile ja funktsioonidele ning tulevikule. Liikide puhul hinnatakse seisundit liikide levilale, asurkonnale, elupaigale ja tulevikule. Selle projekti tulemused aitavad kaasa rabade ja kõikide poollooduslike koosluste seisundi paranemisele, kusjuures rabade seisundi parandamisesse panustab projekt 20% ulatuses ja poollooduslike koosluste seisundi parandamisesse 8% ulatuses. Käesoleva käskkirja lisa alusel elluviidavate tegevuste tulemused panustavad otseselt rakenduskava eesmärgi saavutamisse – toetuse andmise eesmärk ja rakenduskava eesmärk on kattuvad. Programmi alusel taastatavad elupaigad, pargid, maastikuelemendid ja täiendavalt tagatud ligipääs pool-looduslikele kooslustele kannavad endas eesmärki parandada kaitstavate liikide ja elupaikade seisundit. Programmi tulemuste saavutamist hinnatakse programmi elluviimise järel lähtudes selles sätestatud väljundi- ja tulemusnäitajatest ning nende sihttasemete saavutusmääradest.

Käskkirja lisa punktiga 5 sätestatakse projekti elluviimise korraldajad. Rakendusasutus on Keskkonnaministeerium ja rakendusüksus on Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus. Tegevuste elluviijaks volitatakse Riigimetsa Majandamise Keskuse looduskaitse osakond, kelle tegevusala Riigimetsa Majandamise Keskuse põhimääruse järgi on praktiliste looduskaitsetööde korraldamine riigimaal. Projekti elluviimise koordineerimiseks moodustatakse projekti juhtrühm, kuhu kuuluvad elluviija ja Keskkonnaministeeriumi esindajad. Juhtrühmas ei osale kontrolli funktsiooni täitvad ametnikud. Keskkonnaministeeriumi osalus on vajalik toetuse andmise tingimuste tõlgendamiseks ning vastava valdkonna ekspertide teadmiste kasutamiseks. Juhtrühma töö pole tasustatav. Juhtrühm kiidab heaks vahearuanded ja lõpparuande.

Käskkirja lisa punktiga 6 sätestatakse abikõlblikkuse periood. Tegevuste abikõlblikkuse periood algab 1. jaanuaril 2014 ning lõpeb hiljemalt 2023. aasta 31. detsembril.

Käskkirja lisa punktiga 7 sätestatakse tegevuste eelarve ja ajakava. Tegevuste loetelu ja eelarve rahastamise allikate lõikes on toodud käskkirja lisa 2. Tegevuste projekti valimisel lähtuti järgnevast. RMK esitas oma ettepanekud, milliseid tegevusi tuleks ellu viia. Keskkonnaministeeriumi looduskaitse osakond prioriseeris esitatud tegevused ning valis välja vaid eesmärki panustavad tegevused, mida on võimalik lähiaastatel ellu viia. Tegevuste jätkusuutlikkuse tagab RMK. Tegevuste maksumuse hindamisel on arvestatud seniste analoogiliste projektide maksumusega.

Käskkirja lisa punktiga 8 sätestatakse kulude abikõlblikkus. Abikõlblikud on projekti kulud, mis tehakse toetatavate tegevuste elluviimisel ja meetme ning projekti eesmärkide saavutamiseks. Tegevuste elluviimiseks on abikõlblikud elupaikade taastamiseks vajalikud kulud, sealhulgas puittaimestiku eemaldamise, veerežiimi taastamise kulud, elupaikade taastamise tulemuslikkuse hindamisega seotud kulud, sealhulgas seadmete soetamise kulud; teede, sildade, ülesõitude, truupide ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks vajalikud kulud; parkide puittaimestiku eemaldamise, puude hooldamise ning välja langenud puude asendamise kulud; veetaseme reguleerimisega seotud kulud. Abikõlblikud kulud hõlmavad tegelike kulude alusel hüvitatavaid personalikulusid, sealhulgas projektijuhi kulusid, päevarahasid ja lähetuse kulusid vastavalt ühendmääruse § 3 lõikes 1 sätestatule. Abikõlblikud on kinnisasja ostmise kulu, tingimusel, et see ei ületa 10% projekti abikõlblike kulude kogumaksumusest. Kinnisasja ostmine võib kõne alla tulla ainult erandjuhul, kus rekonstrueeritav tee on muidu riigimaal, kuid läbib ühte eramaa kinnistut ja eramaa omanik ei

ole nõus RMK-ga tee rekonstrueerimiseks lepingut sõlmima. Abikõlblikud on ka avalikustamise kulud, riigilõivud, ekspertiisid, omanikujärelevalve kulud ning need võivad moodustada kokku kuni 10% tegevuse abikõlblikest kuludest ja olema projekti eesmärkide saavutamiseks vajalikud ning mõistlikud. Lisaks on abikõlblikud keskkonnamõju eelhindamise ja keskkonnamõju hindamise kulud. Rakendusüksus hindab iga kuludokumendi puhul abikõlblikkust eraldi ning iga tekkinud kulu peab olema põhjendatud, mõistlik ja vajalik just selle tegevuse raames, milleks toetust on saadud. Abikõlblikkuse aluseks ei ole vaid õigusaktis kulu abikõlblikuna määratlemine.

Käskkirja lisa punktiga 9 sätestatakse toetuse maksmise tingimused ja kord.

Käskkirja lisa punktis 10 viidatakse struktuuritoetuse seaduse §-des 24 ja 26 nimetatud toetuse saaja kohustustele, kuna toetatava tegevuste elluviijale kohalduvad toetuse saaja kohustused. Lisaks tulenevad toetuse saajale kohustused struktuuritoetuse seaduse alusel antud õigusaktidest ning käesoleva käskkirja lisast (näiteks aruannete esitamisega seonduv).

Käskkirja lisa punktiga 11 sätestatakse tegevuste elluviimise seire korraldus. Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuste seaduse § 14 punkt 15 sätestab vajaduse toetuse andmise tingimustes määratleda toetuse kasutamise seotud teabe, dokumentide ja aruannete esitamise kord. Korra sätestamise eesmärk on anda tegevuse elluviijale ülevaade, millist informatsiooni ta projekti elluviimisega seondvalt peab koguma ning esitama. Käskkirjaga sätestatakse tegevuse elluviijale kohustus esitada projekti vahearuanDED ning lõpparuanne, fikseerides aruandlusperioodi ning aruannetes sisalduv miinimuminformatsioon. Aruannete eesmärk on regulaarselt seirata projekti edenemist, eesmärkide poole liikumist ning tulemuste saavutamist, samuti avastada võimalikke probleeme elluviimisel. Projektide vahearuanDED ja lõpparuanne on sisendiks ka rakenduskava seirearuande koostamisel ning ülevaadete esitamisel kogu rakenduskava tulemuste saavutamisest.

Käskkirja lisa punktiga 12 sätestatakse tegevuste ja nende elluviimise tingimuste muutmise kord.

2.2 Käskkirja punktiga 2 kinnitatakse meetme tegevuste tegevuskava ja eelarve aastateks 2014–2021 (lisa 2).

2.3 Käskkirja punktiga 3 volitatakse Riigimetsa Majandamise Keskust täitma tegevuste elluviija ülesandeid

3. Käskkirja vastavus EL õigusele

Käskkirja koostamisel on järgitud järgmisi EL-i määruseid:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1083/2006;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1300/2013, mis käsitleb Ühtekuuluvusfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1084/2006.

4. Käskkirja mõju

Käskkirjaga reguleeritava projekti tulemused aitavad kaasa kaitstavate liikide ja elupaikade seisundi parandamisele. Käesoleva käskkirja koostamise hetkel teadaoleva informatsiooni põhjal hindame, et meetme eelarve vahenditega saavutatakse mõõdikutele seatud sihttasemed.

Alljärgnevalt on lisatud riigieelarve lisas 6 toodud tabelid punktis 3 nimetatud tegevuste kaupa mõjude kohta valitsussektori eelarvepositsioonile, mida vajadusel täpsustatakse ja kinnitatakse igal aastal koos riigieelarvega.

Kaitstavate elupaikade taastamine	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
EL toetuse maht (€)	0	145 848	512 848	1 594 099	3 342 217	3 342 223	3 342 223	2 067 223	3 153 319	0	0	0
EL toetuse Eesti-poolse kaasrahastamise maht, RE (€)	0	25 738	90 503	281 312	589 803	589 804	589 804	364 804	556 468	0	0	0
Rahastamisallikad tegevuste jätkamiseks:												
Rahastamisallikas EL, KIK või RE (€)										2 500 000	2 500 000	2 500 000
Kokku maht (€)	0	171 586	603 351	1 875 410	3 932 020	3 932 027	3 932 027	2 432 027	3 709 787	2 500 000	2 500 000	2 500 000

Pool-looduslike koosluste hooldamiseks vajaminevad investeeringud	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
EL toetuse maht (€)	0	85 000	425 000	637 500	1 275 000	1 275 000	1 275 000	2 125 000	2 401 406	1 095	0	0

EL toetuse Eesti-poolse kaasrahastamise maht, RE (€)	0	15 000	75 000	112 500	225 000	225 000	225 000	375 000	423 777	193	0	0
Rahastamisallikad tegevuste jätkamiseks:												
Rahastamisallikas EL, KIK või RE (€)											1 200 000	1 200 000
Kokku maht (€)	0	100 000	500 000	750 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	2 500 000	2 825 183	1 288	1 200 000	1 200 000

[illegible]

Rahastamisallikas EL, KIK või RE (€)											640 000	640 000
Kokku maht (€)	0	100 000	250 000	750 000	500 000	500 000	500 000	1 500 000	1 682 353	100 000	640 000	640 000

5. Käskkirja koostöölastamine

Käskkiri koostöölastati Rahandusministeeriumi, Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 valdkondliku komisjoni, samuti läbivate teemade eest vastutavate ministeeriumitega.